

"גזיטה ורוצלמבסקה", 22.11.2008

מאת: קזיישטוף קוחרסקי

הצגת בכורה פולנית-ישראלית ב"תיאטרון בן-זמננו" בוורוצלאב

"בת ים – טיקוצ'ין" הוא מפעל תיאטרוני פולני-ישראלי הראשון בהיסטוריה בקנה מידה כזה. העילה היא "שנת פולין בישראל" שמכון אדם מיצקייביץ' לקח על עצמו את החסות עליו. הרעיון קשר בין שני תיאטרונים: "הבימה" מתל אביב ו"תיאטרון בן-זמננו" מוורוצלאב.

עבדו בו שני במאים בני 30: יעל רונן מתל אביב עם שחקנים פולניים בוורוצלאב, ומיכאל זאדארה עם שחקנים ישראלים בתל אביב. שני הצוותים הכינו תסריטים משלהם העוסקים בעבר פולני-יהודי, בחצאי-אמירות ובאי-רצון הדדי שמוסתר תחת תקינות פוליטית.

בת-ים היא עיירה ישראלית שנבלעה ע"י תל אביב, שהיתה מאוכלסת בעבר ע"י יהודים אורתודוקסים, ובשנות ה-90 קלטה גל גדול של מהגרים מברית המועצות לשעבר. טיקוצ'ין היא אטרקציה תיירותית במחוז פודלאשה, שלפני מלחמת העולם השנייה מחצית מאוכלוסייתה היו יהודים.

העלילה של שני המחזות, הבלתי תלויים זה בזה, נפגשת בטיקוצ'ין. מחברת ביניהם דמות של פולניה שאמורה לקבל מדליה של "חסידת העולם".

על הבמה בוורוצלאב, יהודי רוצה לקבל בחזרה את הבית שהיה שייך לאביו ושבּו מתגוררת הפולניה. הוא נוסע מישראל למסע לכאורה סנטימנטלי, יחד עם כל משפחתו, כולל האבא. הבעיה טמונה בכך שהאבא העביר את הבית על שמה של הפולניה. ומוורשה לטיקוצ'ין נוסעים שלושה צעירים שרוצים למנוע את הענקת המדליה, מכיוון שיש בידם הוכחות לכך שהפולניה לא יכלה להציל אף אחד, מכיוון שכבר קודם לכן כל יהודי טיקוצ'ין נרצחו.

היתרון הגדול ביותר של שני המחזות הוא הדיסטנס הגדול מכל אירועי העבר ומאי-רצונות של היום, שהוצג בהומור רב. החסרון הגדול של שניהם הוא חוסר מידה. שניהם ארוכים מדי ויש בהם יותר מדי דיבורים. אני חושב שהייתי מתרשם אחרת אם הייתי רואה אותם בנפרד, לפחות יום אחרי יום. לאחר הצגת הבכורה בוורוצלאב תתקיים בכורה כפולה בדצמבר בתל אביב. אחר-כך יהיו לשני המחזות חיים נפרדים.

"בת-ים", שהוצג ע"י תיאטרון מוורוצלאב, והתסריט שלו נכתב על ידי יעל רונן ועמית אפשטיין, נראה לי יותר הומוריסטי ומסופר תיאטרלית טוב יותר. גם השחקנים

בצוות זה עשו עלי רושם טוב יותר. האורחים מישראל, מודעים למחסום השפה, ציירו את הדמויות הן בקול והן בתנועות חריפות מדי. היה נדמה שהם לא מאמינים עד הסוף לתרגום שהוקרן בחלון על הבמה. הציבור הגיב לבדיחות בעיכוב של מספר שניות.

עם מה יצאתי מהתיאטרון? עם כמה "ש...". בוודאי שיצאתי משוכנע שלצעירים נמאס מהמרטירולוגיה הלאומית, הרי כמה זמן ניתן לחפור באותו מקום? ; שבנושא האנטישמיות הפולנית שום דבר בינתיים לא השתנה; שאי-הרצון כלפי הפולנים המיוחד לישראלים - עדיין במיטבו. וכך יהיה כל עוד יחיו הדורות הנגועים בדרמה של המלחמה. רק אחר-כך הטינות הלאומיות יתחילו להתפוגג. כך נובע מדיווח הצעירים, אם ערכו אותו בכנות, ולא באופן תקין פוליטית.

אני גם משוכנע שלא יהיו תורים ארוכים לקופות של שני התיאטרונים - בתל אביב ובוורוצלאב, מפני שמבחינה אמנותית התוצר בינוני. כמו שיעורי בית שהיה צריך להכין.